

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2024-11-06
meddelad i
Vänerns borg

Mål nr P 2656-24

PARTER

Klagande

1. Ebba Boman
Kolkärsvägen 14
430 84 Styrö

2. Styrö Tånge Fiskehamnsförening
Kålkärsvägen 18
430 84 Styrö

Ombud: Advokaten Carolina Gustavsson
Landahl Advokatbyrå KB
Box 19143
104 32 Stockholm

Motpart

Stadsbyggnadsnämnden i Göteborgs kommun
Box 2554
403 17 Göteborg

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Västra Götalands läns beslut 22 maj 2024 i ärende nr 49323-2023,
se bilaga 1

SAKEN

Rättelseföreläggande på fastigheten Styrö 1:319 i Göteborgs kommun

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen avvisar Ebba Bomans överklagande.

2. Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet i övrigt.

BAKGRUND

Stadsbyggnadsnämnden i Göteborgs kommun (nämnden) beslutade den 27 november 2023 (dnr SBN 2023-003518) att, med stöd av 11 kap. 20 § plan- och bygglagen (2010:900; PBL), förelägga Styrsö Tänge Fiskehamnsförening, såsom fastighetsägare till fastigheten Göteborg Styrsö 1:139, att senast fyra månader från det att beslutet vunnit laga kraft, ha genomfört rättelse dels genom att ta bort gjutningarna i klippställarna markerade med orangea ringar på till nämndens beslut bifogad bilaga 1, dels genom att ta bort bryggan markerad med gul rektangel ”Brygga” i samma bilaga till beslutet.

Styrsö Tänge Fiskehamnsförening överklagade nämndens beslut till Länsstyrelsen i Västra Götalands län (länsstyrelsen) som i beslut den 22 maj 2024 avslog överklagandet, se bilaga 1.

Styrsö Tänge Fiskehamnsförening och Ebba Boman har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Styrsö Tänge Fiskehamnsförening (föreningen) har yrkat att mark- och miljödomstolen, med ändring av länsstyrelsens beslut, upphäver nämndens beslut. Föreningen har till stöd för sin talan åberopat samma omständigheter som hos länsstyrelsen med i huvudsak följande tillägg och förtydliganden.

Som länsstyrelsen – mycket riktigt – har konstaterat, är den gällande planbestämmelsen för området generell på så vis att den inte innehåller några ord eller begrepp som är oklara. Det har därmed saknats förutsättningar och behov av att tolka bestämmelsen med ledning av planbeskrivningen (se ”Planbeskrivningen i Huddinge” NJA 2022 s. 922). Enligt Högsta domstolen bör den typ av tolkningsmetod som länsstyrelsen har tillämpat endast vara aktuell när det av själva planbestämmelsen inte tydligt framgår vad bestämmelsen innebär.

Den tolkningsmetod som länsstyrelsen har tillämpat är både felaktig och problematisk eftersom den innebär ett alltför stort utrymme för att göra subjektiva tolkningar av en detaljplan som kan skilja sig betydligt från vad som var avsikten och intrycket vid planens antagande. Mot denna bakgrund bör principen om tolkning av en planbestämmelse utifrån planbeskrivning och andra underlag – i linje med ovan anmärkt avgörande – vara tydligt reserverad för de fall då en planbestämmelse innehåller en faktisk oklarhet. Det är inte möjlig eller lämpligt att – som länsstyrelsen gjort – börja tolkningen av en detaljplan i planbeskrivningen för att sedan subsumera dess innehåll under planbestämmelser som råkar vara passande för tolkningen in casu. Länsstyrelsens tolkningsmetod är därutöver något anmärkningsvärd genom att den först kommer fram till att planbestämmelsen ska tolkas så att den innebär ett förbud mot alla åtgärder inom området och – dvs. ett innehåll som avviker från de allmänna råd som var gällande vid planens antagande – för att sedan ge planbestämmelsen ytterligare innehåll utifrån just dessa (se ”Planbeskrivningen i Huddinge” NJA 2022 s. 922 p. 10). En sådan ordning torde vara utesluten, givet att en bestämmelse som befunnits vara unik till sitt innehåll inte gärna kan tolkas i ljuset av generella allmänna råd.

Vad gäller den i målet aktuella planbestämmelsen är det inte fråga om att den innehåller en faktisk oklarhet. Länsstyrelsen har snarare på egen hand skapat en skenbar oklarhet genom konstaterandet att planbestämmelsen är generell och med det konstaterandet som argument fyllt ut regleringen i planen med vad som de facto är ytterligare inskränkande egenskapsbestämmelser för området i form av ett förbud inte bara mot uppförande av byggnader utan även avseende andra anläggningar, anordningar och åtgärder. En sådan rättstillämpning innebär således en alltför långtgående utfyllnad av en planbestämmelse som i sig inte innehåller några oklarheter som – i linje med praxis – kan föranleda att tolkning av bestämmelser sker i ljuset av planbeskrivningen. Det är en mycket stor skillnad mellan att tolka ett oklart begrepp i en befintlig planbestämmelse och att genom tolkning av planbeskrivningen föra in nya planbestämmelser i plankartan, vilket är konsekvensen av länsstyrelsens beslut. Mot länsstyrelsens tolkning talar också att det för andra delar av planområdet som utgör natur har införts en särskild

egenskapsbestämmelse som anger att naturmarken ska bibehållas. Denna gäller dock inte för det nu aktuella bestämmelseområdet. Redan utifrån detta är de aktuella åtgärderna möjliga att tillåta.

Även om den aktuella planbestämmelsen skulle anses oklar på ett sätt som föranleder att den behöver tolkas utifrån planbeskrivningen har länsstyrelsen gjort en felaktig tolkning. Av planbeskrivningen kan nämligen endast utläsas att planförfattarens avsikt varit att området skulle utgöra allmän plats natur med de begränsningar av utnyttjandet som följer genom detta. Vid dessa förhållanden kan inte planbestämmelsen NATUR ges någon annan tolkning än den som följer av de allmänna råd från Boverket som var gällande vid tiden för planens antagande. Av dessa följer att både byggnader, andra anläggningar och anordningar kan vara förenliga med bestämmelsen förutsatt att det är fråga om åtgärder för själva platsens bruk. Gjutningarna och bryggan är sådana åtgärder eftersom de vidtagits i syfte att förbättra platsens förutsättningar för att användas av allmänheten.

Detaljplanens huvudsyfte har varit verksamhetsområde; inte naturområden. Detaljplanens syfte är exploatering av bensinstation och hamnanknuten verksamhet där stora delar av området redan är plansprängt och utfyllt. Det står att naturområden ska bevaras men frågan om möjlighet till bad är inte närmare behandlad i detaljplanen. Planen anger mycket tydligt att utveckling av området är tillåten. Dessutom har planens genomförandetid, som var fem år, löpt ut.

Beträffande naturområden i detaljplanen för Styrso Sandvik kan följande framhållas.

1. Det är allmän plats med enskilt huvudmannaskap.
2. Området har använts som badplats och fanns långt innan planen genomfördes.
3. Badet strider inte mot detaljplanens syfte.
4. Området omfattas inte av strandskydd.
5. Som tidigare framhållits finns det inga detaljerade bestämmelser om tillåtna åtgärder på plankartan.

Det kan konstateras att badet inte är nämnt i planhandlingarna. Även om åtgärderna inte är bygglovspliktiga kan man i tillsynsärendet ta ledning av just det faktum att bygglov får beviljas om avvikelserna från detaljplanen är liten och åtgärden är av begränsad omfattning och är nödvändig för att området ska kunna användas och bebyggas på ett ändamålsenligt sätt, se 9 kap 31 b) § PBL. Dessutom har genomförandetiden löpt ut. Även detta är något som måste beaktas i tillsynsärendet då det av 9 kap 31 c) § PBL följer att för bygglovspliktiga åtgärder, om åtgärden avviker från detaljplanen och är förenlig med planens syfte och tillgodoser ett angeläget gemensamt behov eller allmänt intresse ska bygglov beviljas. Det är ett allmänt intresse med bad på aktuell plats och utgör ett lämpligt komplement till den naturmark som är planlagd. Det finns därför inte skäl att utöva tillsyn och förelägga på sätt som Göteborgs stad har gjort. Åtgärderna strider inte mot riksintresset.

Sammanfattningsvis är gjutningarna och bryggan förenliga med den för fastigheten gällande detaljplanen och det har därmed saknats förutsättningar för att besluta om ett rättelseföreläggande med stöd av 11 kap. 20 § PBL. Länsstyrelsens beslut ska därför upphävas.

Ebba Boman har, som det får förstås, yrkat att mark- och miljödomstolen med ändring av länsstyrelsens beslut ska upphäva nämndens beslut. Hon har bl.a. anfört följande. Ett arbete som frivilligt har gjorts för öns bästa och för turisterna ska inte saboteras. Ärendet bör läggas ned.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut och nedan.

Klagorätt

Ebba Boman har överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen. Sedan domstolen förelagt henne att ange på vilken grund hon anser sig ha rätt att överklaga, har hon inkommit med komplettering till domstolen.

Enligt 13 kap. 8 § PBL och 42 § förvaltningslagen (2017:900), FL, får ett beslut överklagas av den som beslutet angår om det har gått honom eller henne emot. Dessutom är det en förutsättning att han eller hon varit part i den lägre instans som föregått mark- och miljödomstolens prövning.

Ebba Boman har inte överklagat nämndens beslut om rättelseföreläggande av den 27 november 2023 till länsstyrelsen och har således inte varit part där. Hon kan därför inte överklaga länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen. Hennes överklagande ska således avvisas redan på denna grund.

Nämndens rättelseföreläggande

Efter att ha gått igenom handlingarna i målet och beaktat vad föreningen har anfört, instämmer mark- och miljödomstolen i länsstyrelsens bedömning med följande tillägg.

För det aktuella området på fastigheten Göteborg Styrso 1:319 gäller detaljplanen, *Verksamhetsområde vid Styrso Sandvik inom stadsdelen Styrso i Göteborg*, 1480K-II-4925, som antogs den 27 november 2007. Området som avses i det överklagade beslutet omfattas i detaljplanen av allmän plats, natur. Mark- och miljödomstolen anser, lika med länsstyrelsen, att planbestämmelsen är generell och att planbeskrivningen därför får användas för att tolka planbestämmelsen eftersom bestämmelsen inte ger tillräcklig vägledning. Föreningen har hänvisat till Boverkets allmänna råd rörande allmän plats och användningsbeteckningen NATUR. Planbeskrivningen får emellertid anses tydlig och ha ett uttalat syfte vad gäller att de opåverkade naturområdena med klipphällar i ifrågavarande del av planområdet ska förbli orörda. Vid sådant förhållande kan nämnda allmänna råd inte föranleda någon annan bedömning av planens innebörd än att detta område ska förbli just detta.

Sammanfattningsvis anser mark- och miljödomstolen att det som förevarit i målet inte utgör skäl för att göra annan bedömning än den som länsstyrelsen har gjort i det överklagade beslutet. Föreningens överklagande ska därmed avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 27 november 2024

Bodil Svensson

Gunnar Åkerlund

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Bodil Svensson, ordförande, och tekniska rådet Gunnar Åkerlund. Målet har beretts av beredningsjuristen Sandra Andersson.

Klagande
(delgivningskvitto)Styrsö Tånge Fiskehamnsförening
Kålkärsvägen 18
430 84 StyrsöMålnummer: 2024-06-10
MÅLNR: P 2656-24
AKTBIL: 3

Ombud

Carolina Gustavsson
Landahl Advokatbyrå
carolina.gustavsson@landahl.se

Överklagande av beslut om rättelseföreläggande på fastigheten Styrsö 1:319 i Göteborgs kommun

Beslut

Länsstyrelsen avslår överklagandet.

Beskrivning av ärendet

Stadsbyggnadsnämnden i Göteborgs kommun (nämnden) beslutade den 27 november 2023 (dnr SBN 2023-003518) att förelägga Styrsö Tånge Fiskehamnsförening, såsom fastighetsägare, att senast fyra månader från det att beslutet vunnit laga kraft, ha genomfört rättelse genom att ta bort gjutningarna i klipphällarna markerade med orangea ringar på bilaga 1 med stöd av 11 kap. 20 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Vidare föreläggs Styrsö Tånge Fiskehamnsförening, såsom fastighetsägare, att senast fyra månader från det att beslutet vunnit laga kraft, ha genomfört rättelse genom att ta bort bryggan markerad med gul rektangel "Brygga" i bilaga 1 med stöd av 11 kap. 20 § PBL. Av beslutet framgår i huvudsak följande.

En tillsynsanmälan inkom till nämnden den 23 maj 2023 om att skrevor i berghällen fyllts igen med makadam och cement.

Ett tillsynsbesök gjordes på fastigheten den 28 juni 2023. Vid tillsynsbesöken observerades att 5-6 skrevor/fördjupningar i berget fyllts igen med betong som gjort att plana ytor tillskapats. En brygga fanns i nordöstra delen av området och kragade ut över berget och havet. Bryggan uppmättes till 5,9 meter lång ut mot vattnet och 4,2 meter bred. Räcke var uppfört längs långsidorna. Två badstegar

fanns monterade i berget på norra sidan av området och ytterligare en badstege låg uppe på berghällen på den västra udden. En spång fanns uppförd mellan två berghällar som passage ut till den udde som finns längst västerut, på ena långsidan av spången är räcke uppfört.

Den 26 juli 2023 skickades en bedömning i ärendet till fastighetsägaren ut utan återkoppling. Ytterligare en gång skickades bedömningen ut den 29 augusti 2023. Fastighetsägaren uppmanades i samband med detta att återställa bergets naturliga skrevor samt att riva bryggan och spången eftersom dessa bedömdes strida mot detaljplanens bestämmelser om allmän plats, natur.

Fastighetsägaren inkom med yttrande den 16 oktober 2023 där de menade att åtgärderna utförts för att möjliggöra användning av den allmänna platsen genom att underlätta åtkomst och genom att fylla igen skrevorna minska beväxtning och lukt som medförde att allmänheten inte ville nyttja området som badplats.

Efter att stadsbyggnadsförvaltningen bemött yttrandet med att bedömning kvarstod avseende brygga och gjutning önskade fastighetsägaren att få saken prövad.

Det krävs bygglov för nybyggnad enligt 9 kap. 2 § p. 1 PBL. För vissa andra anläggningar än byggnader krävs det också bygglov, dessa räknas upp i 6 kap. 1 § plan- och byggförordningen (2011:338), PBF. Bryggan bedöms inte utgöra en byggnad och är inte heller en sådan anläggning som kräver bygglov. Bryggan i nordöst bedöms inte utgöra en bygglovspliktig åtgärd.

Det krävs marklov enligt 9 kap. 11 § PBL för schaktning eller fyllning som inom ett område med detaljplan avsevärt ändrar höjdläget inom en tomt eller för mark inom en allmän plats, om inte kommunen bestämt annat i detaljplanen.

Naturliga skrevor i berget har fyllts igen med makadam och betong på i huvudsak tre ställen. Hur många skrevor som faktiskt fyllts igen är svårt att avgöra. Dock bedöms den uppfyllnad av berget inte medföra en ändring som avsevärt ändrar höjdläget på platsen eftersom skillnader i höjder och bergets formationer i övrigt fortfarande finns kvar.

Även om en åtgärd inte kräver lov, får en åtgärd inte strida mot den

detaljplan som gäller för området, enligt 10 kap. 2 § PBL. För fastigheten gäller en detaljplan från 2007. Aktuellt område omfattas i detaljplanen som allmän plats, natur. Området beskrivs som ett opåverkat naturområde och det uttrycks i planbeskrivningen att klipphällarna väster om vägen ut till Kläppholmarna ska förbli orörda. Området omfattas också av prickad mark och innebär att marken inte får förses med byggnader.

Fastighetsägaren har i yttrande över förvaltningens bedömning uttryckt att planbeskrivningen endast ska användas vid tolkning av planen om bestämmelsen på plankartan är otydlig och menar att bestämmelsen natur inte är otydlig och därför ska inte planbeskrivningen användas för tolkning. En detaljplans bestämmelser ska tolkas utifrån den lagstiftning som gällde vid tillfället när detaljplanen antogs enligt praxis på området. Den planhandbok som fanns vid tillfället vid antagandet av detaljplanen anger att användningen Natur, är "naturområde" och att det kan omfatta mindre parkanläggningar men att det inte är en förutsättning.

Planbeskrivningen som tillhör plankartan är inte rättsligt bindande men kan användas för att tolka plankartan samt ge en hjälp vid att tolka planens syfte. Vad som anges i planbeskrivningen väger tungt vid tolkningen av en oklar planbestämmelse. Planbestämmelsen natur är en generell bestämmelse och för att avgöra vad som är innebörden av bestämmelsen i den nu aktuella planen har stadsbyggnadsförvaltningen använt sig av planbeskrivningen tillhörande plankartan. I planbeskrivningen beskrivs att avsikten är att bevara naturområdena i området samt att klipphällarna i dessa områden uttryckligen ska lämnas orörda. Beskrivningen lyder: De opåverkade naturområden, med klipphällar, som ligger väster om vägen ut till Kläppholmarna ska förbli orörda.

I översiktsplanen för området anges att området är ett värdefullt natur- och friluftsområde, dessa områden har en särskild betydelse för att främja stadens biologiska mångfald och friluftsliv. Som huvudregel ska inga åtgärder som negativt påverkar områdenas värden genomföras och stor restriktivitet mot ny bebyggelse ska iakttas. Det här bidrar ytterligare till bedömningen att planens syfte hela tiden varit att bibehålla klipphällarna och att området ska fortsätta vara naturligt och orört.

Gjutningarna i bergets skrevor bedöms utgöra sådan åverkan på

naturområdet att dessa inte kan anses vara förenliga med detaljplanens avsikter för området. Gjutningarna bedöms inte tillåtna inom planbestämmelsen natur eftersom de utgör en åverkan på de naturliga klippställarna vilket bedöms strida mot detaljplanens bestämmelser och därmed inte förenliga med 10 kap. 2 § p. 2 PBL.

När det kommer till bryggan som uppförts i nordöstra delen av området så bedöms åtgärden inte krävas för att området ska gå att använda. Den är uppförd, som det uppfattas, för att användare lättare ska kunna hoppa från höjden och ner i vattnet. Det är en stor konstruktion som krävt ingrepp i berget för att möjliggöra utkravning över bergets sluttning och vattnet. Konstruktionen är stor och bör från vattnet påverka uppfattningen av området och gör att berghällarna upplevs mindre orörda, mindre naturliga och därmed inte vad som kan förväntas i ett område som ska innefatta orörd natur. Åtgärden med bryggan bedöms strida mot detaljplanens bestämmelse om allmän plats, natur och därmed inte förenlig med 10 kap. 2 § p. 2 PBL.

Att anläggningarna är avsedda för allmänt bruk föranleder ingen annan bedömning. Slutsatsen blir att gjutningarna i skrevorna i berget samt den större bryggan som uppförts på området, inte bedöms utgöra sådana anläggningar som behövs för att möjliggöra användningen av området utan snarare bidrar till att förstöra känslan av att vara ett naturområde och inte alls vad planens syfte kan antas ha varit.

Åtgärden utfördes under våren 2023. Det har konstaterats genom att fastighetsägaren själv har berättat detta samt att den tillsynsanhållan som inkommit antyder att arbetena pågick vid tiden för anmälan. Det innebär att åtgärden har utförts för mindre än 10 år sedan och nämnden har därför möjlighet att besluta om rättelse enligt 11 kap. 20 § PBL.

Rättelse ska ske genom att skrevorna i berget återställs, alltså att betongen som gjutits däri samt makadam som ligger under, ska avlägsnas. Det är av största vikt att detta genomförs så varsamt som möjligt så att berget tar så lite skada som möjligt. Därtill ska bryggan i nordöst tas ned och de ingrepp i berget som gjorts återställas i största möjliga mån. Åtgärderna som avses i föreläggandet har markerats i bilaga 1. Rättelse ska ske senast fyra månader från det att beslutet har vunnit laga kraft.

Rättelseföreläggande riktas mot fastighetsägaren eftersom denne bedöms ha såväl rättslig som faktisk möjlighet att följa föreläggandet.

Styrsö Tånge Fiskehamnsförening (klaganden) har överklagat nämndens beslut och yrkar att det upphävs. Klaganden anför bland annat följande.

Rättelseföreläggandet har motiverats utifrån bedömningen att gjutningarna och bryggan strider mot detaljplanen. Klaganden gör gällande att nämndens tolkning av detaljplanen är felaktig och att åtgärderna istället är förenliga med detaljplanen.

För området där gjutningarna och bryggan är belägna anger detaljplanen användningsbestämmelsen Natur, naturområde.

Vid bedömning av huruvida gjutningarna och bryggan är förenliga med detaljplanen eller inte är det av avgörande betydelse hur den planbestämmelsen Natur, ska tolkas.

Av praxis från Mark- och miljööverdomstolen ska innebörden av en reglering i en detaljplan tolkas utifrån plankartan och i ljuset av den rättsliga miljö i vilken den togs fram. Denna princip har bekräftats av Högsta domstolen. Om en planbestämmelse befinns oklar, till exempel gällande vad som innefattas i ett visst begrepp, ska planbeskrivningen beaktas vid tolkningen.

Nämnden har gjort gällande att planbestämmelsen Natur vid en tolkning utifrån planbeskrivningen och översiktsplanen innebär att området ska vara naturligt och orört.

Att en översiktsplan skulle vara relevant vid tolkningen av den aktuella detaljplanen på det sätt som nämnden anför är givetvis uteslutet. Detta följer redan av det principiella förhållanden mellan de olika planinstrumenten samt därutöver det faktum att den hänvisade översiktsplanen antagits 15 år efter den aktuella detaljplanen.

Som nämnden har angett framgår det av s. 5 i planbeskrivningen att de opåverkade naturområden med klipphällar som ligger väster om vägen ut till Kläppholmarna ska förbli orörda. I beslutsmotiveringen har dock den efterföljande texten utelämnats, nämligen att planen innebär att dessa områden kommer vara allmän plats Natur.

Nämnden har därutöver vid sin tolkning av detaljplanen bortsett från hur dess reglering har utformats i övrigt.

Om planförfattaren har velat åstadkomma ett mer avgränsat nyttjande av det aktuella området än vad själva användningsbestämmelsen innebär i sig själv, hade detta behövt regleras genom egenskapsbestämmelser, motsvarande så som skett för ett naturområde i planens norra del. För det området har genom bestämmelsen n1, föreskrivits att naturmarken inom bestämmeområdet ska bibehållas. Den egenskapsbestämmelsen gäller inte för det nu aktuella området. Effekten blir då att de åtgärder som föreningen nu har vidtagit är möjliga. Det är i vart fall inte möjligt att göra ett rättelseföreläggande på sätt som nämnden nu har gjort.

Vad som anges i handboken (Boverkets allmänna råd 1996:1, ändrad genom 2002:1) s. 85 om natur, naturområde kan Natur i mindre omfattning inrymma parkanläggningar av olika slag, motionsslingor, etc. men förutsätter ej detta och inte heller annan skötsel än viss städning. Vad gäller anläggningar som är avsedda för den allmänna nyttan och trevnaden anges följande.

En allmän plats är vanligen inte avsedd för bebyggelse. Det hindrar inte att det ofta behövs både anläggningar och byggnader för själva platsens skötsel och bruk. Det kan gälla till exempel skydd vid hållplatser, kiosker, toaletter, små förråd och personalutrymmen. Dessa bör så långt möjligt redovisas i planen genom egenskapsbestämmelser, som tydliggör deras inverkan på miljön.

Anordningar för den allmänna nyttan och trevnaden är inte alltid avsedda för evigt bruk och de behöver sällan vara belåningsbara. Om de inte förutsetts och redovisats i planen kan det vara ett alternativ att bygglovspröva dem som tillfälliga åtgärder, ett annat att pröva dem som mindre avvikelser från planen (om inte frågan har intresse för en bredare allmänhet).

Det noteras särskilt att Handboken inte i detalj reglerar vilka typer av anläggningar som är förenliga med användningsbestämmelsen Natur, vilket är naturligt med hänsyn till att denna fråga måste avgöras med hänsyn till beaktande av förutsättningarna i respektive markområde. De minimala gjutningarna och den anspråkslösa bryggan utgör sådan parkanläggning som är väl förenlig med de i Handboken beskriva parkanläggningarna av mindre omfattning.

Klaganden vill framhålla att gjutningarna i bergskrevorna inte har påverkat de underliggande klipphällarna utan de är fortsatt helt och hållet orörda. Ingen sprängning, spräckning eller annan typ av bearbetning har skett.

Syftet med gjutningarna är att förebygga att klippskrevor fylls med vatten. Stillastående vatten ger alg tillväxt, vilket medför väldigt dålig lukt. Lukten avhåller allmänheten från vistelse i området, trots att det är avsatt som allmän plats. Intresset av att hålla naturområdet tillgängligt för allmänheten är också skäl till anläggandet av bryggan. Det är ett område som sedan föreningen vidtagit åtgärderna blivit mycket populärt för det rörliga friluftslivet. Utifrån ett avvägningsperspektiv mellan allmänna och enskilda intressen är det inte möjligt att förelägga om rättelse på sätt som nu skett.

Gjutningarna och bryggan är endast avsedda för den allmänna nyttan och trevnaden för att marken ska kunna brukas för det ändamål vilket den lagts ut för i detaljplanen, inte för något enskilt behov. Platsen nyttjas av såväl boende i omgivningen som besökare.

Det finns inget som talar för att detaljplanens användningsbestämmelse Natur, ska ges någon annan innebörd än vad som framgår av Handboken som gällde vid tiden för antagandet av detaljplanen. Enligt Handboken ryms sådana mindre parkanläggningar varom nu är fråga, vilka syftar till att förbättra allmän tillgänglighet inom användningsbestämmelsen. Gjutningarna och bryggan stämmer överens med användningsbestämmelsen Natur.

Motivering till beslutet

Bestämmelser som beslutet grundas på

Aktuellt område betecknas i detaljplanen för området som allmän plats – natur.

Av 10 kap. 2 § PBL följer att om annat inte särskilt anges i denna lag eller i föreskrifter som meddelats med stöd av lagen, ska en åtgärd som avser ett byggnadsverk, en tomt eller en allmän plats genomföras så att åtgärden inte strider mot

1. det lov som har getts för åtgärden, eller
2. om åtgärden inte kräver lov, den detaljplan eller de områdesbestämmelser som gäller för området.

Av 11 kap. 20 § PBL framgår att om det på en fastighet eller i fråga om ett byggnadsverk har vidtagits en åtgärd i strid mot denna lag eller föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen, får byggnadsnämnden förelägga den som äger fastigheten eller byggnadsverket att vidta rättelse inom en viss tid (rättelseföreläggande).

Byggnadsnämnden får inte besluta om ett föreläggande om det har förflutit mer än tio år från överträdelsen.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen konstaterar inledningsvis att plankartan är juridiskt bindande till skillnad från planbeskrivningen. Planbeskrivningen får dock användas för att tolka plankartan. Länsstyrelsen bedömer att planbestämmelsen avseende det aktuella området är generell då plankartan endast anger att den allmänna platsens användningsbestämmelse är natur. Det har därför varit riktigt av nämnden att tolka plankartan med hjälp av planbeskrivningen i detta ärende.

Av planbeskrivningen framgår att Kläppholmarna redan idag är ett hamnbaserat verksamhetsområde. Genom detaljplanen klargörs var det är möjligt att utöka bebyggelsen och vilka begränsningar som gäller för byggrätter inom planområdet. I stycket om friytor finns naturmiljön upptagen. Där anges att opåverkade naturområden, med klipphöllar, som ligger väster om vägen ut till Kläppholmarna ska förbli orörda. Dessa områden kommer att vara allmän plats – natur. Det aktuella området ligger väster om vägen ut till Kläppholmarna och platsen betecknas på plankartan med allmän plats – natur. Länsstyrelsen instämmer i nämndens bedömning att gjutningarna på platsen strider mot detaljplanens bestämmelser avseende aktuellt område.

Bryggan som uppförts i den nordöstra delen av fastigheten kragar ut ifrån berget för att man lättare ska kunna hoppa i vattnet. Det är en större konstruktion som inte har kunnat förväntas inom ett område som ska innefatta orörd natur. Länsstyrelsen instämmer därför i nämndens bedömning även gällande denna del.

Klaganden anger att ett naturområde i mindre omfattning får inrymma parkanläggningar. Av vad som framgår av Boverkets allmänna råd som var gällande vid antagande av planen tas

motionsslinga upp som ett exempel. Parkanläggningen ska dock inte förutsätta annan skötsel än viss städning. Anordningar för den allmänna nyttan och trevnaden är inte alltid avsedda för evigt bruk och de behöver sällan vara belåningsbara. Om de inte förutsetts och redovisats i planen kan det vara ett alternativ att bygglovspröva dem som tillfälliga åtgärder eller pröva dem som mindre avvikelser från planen. Länsstyrelsen bedömer att aktuella åtgärder inte kan anses vara sådana som ryms inom vad som menas med parkanläggningar inom naturområde.

Vidtagna åtgärder kräver inte lov eller anmälan. Enligt 10 kap. 2 § PBL får en åtgärd, oavsett om den kräver lov, inte strida mot den detaljplan som gäller för området. Länsstyrelsen bedömer att åtgärderna avseende gjutning av bergsskrevor på platsen samt uppförande av brygga/hoppavsats strider mot detaljplanebestämmelsen som avser allmän plats – natur.

Enligt 11 kap. 20 § PBL får nämnden förelägga den som äger en fastighet att vidta rättelse inom en viss tid om det på en fastighet eller i fråga om ett byggnadsverk har vidtagits en åtgärd i strid mot PBL.

Åtgärderna utfördes under våren 2023. Det innebär att åtgärden har utförts för mindre än 10 år sedan och nämnden har därför haft möjlighet att besluta om rättelse av åtgärderna. Rättelse ska ha utförts inom fyra månader från att beslutet har vunnit laga kraft. Länsstyrelsen bedömer att tiden för när rättelse ska ha skett är rimlig.

Länsstyrelsen avslår med anledning av ovan överklagandet. Vad klaganden har anfört i övrigt påverkar inte Länsstyrelsens bedömning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsjurist Jonas Ledelius med länsjurist Johanna Larsson som föredragande.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Kopia till

Stadsbyggnadsnämnden i Göteborgs kommun

Du kan överklaga beslutet

Länsstyrelsens beslut kan överklagas hos Mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätt. **Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Länsstyrelsen.** Länsstyrelsens e-postadress är vastragotaland@lansstyrelsen.se. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver skicka e-post som är större än 25 MB. Skickar du med vanlig post är adressen Länsstyrelsen Västra Götaland, 403 40 Göteborg.

Har överklagandet kommit in i rätt tid överlämnar Länsstyrelsen överklagandet och handlingarna till mark- och miljödomstolen.

Överklagandet ska ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag du fick del av beslutet. Är du osäker på när tiden går ut kan du kontakta Länsstyrelsen. Om den som överklagar är en part som företräder det allmänna, exempelvis en kommunal nämnd, ska överklagandet dock ha kommit in inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Överklagandet ska vara skriftligt. I skrivelsen ska du ange

- ditt namn, adress, telefonnummer och eventuell e-postadress,
- vilket beslut du överklagar, till exempel genom att ange beslutsdatum och ärendets diarienummer, samt
- hur du anser att Länsstyrelsens beslut ska ändras och varför det ska ändras.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.